

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. De donis Spiritus Sancti in particulari

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

se esse sine charitate : quia sicut virtutes morales reddunt vires appetitivas mobiles à ratione, ita dona reddunt vires animæ mobiles à Spiritu sancto : sicut autem ratio perficitur per prudentiam, ita Spiritus sanctus habitat in nobis per charitatem : Ergo sicut virtutes morales connectuntur cum prudentia, ita dona cum charitate. Ex quo

11. Inferes quartò, quod sicut una virtus sine aliis non est perfecta, ita nec unum donum sine alio perfectum esse potest. Unde Gregorius 1. moral. cap. 15. *Sicut unaqueque virtus sine alia valde destituitur; ita unumquodque donum sine alio imperfectum erit. Minor est sapientia quæ intellectui caret: sapientia enim quæ est sine intellectu, est hebes. Inutilis est intellectus, si ex sapientia non subsistat: quia cum altiora sine sapientia pondere penetrat, sua illum levitas gravius ruinurum leuat. Vile est consilium sine fortitudine: quia quod tractando invenit, sine viribus ad actum non perducit. Fortitudo etiam quæ plus potest, sine moderamine rationis in præceptis ruit. Nulla est scientia sine pietate: quia qui bona cognita non exequitur, gravius judicatur. Pietas sine scientiæ discretione quomodo misereatur ignorat. Timor sine his nihil valet, quia ad omnia trepidans, à bonis operibus sorpet.*

12. Inferes quintò, quod dona Spiritus sancti quoad ipsorum materiam, circa quam nunc versantur, ipsa scilicet opera vitæ activæ, non remanebunt in patria, nam opera illa non habent locum in statu gloriæ: remanebunt tamen, & quidem perfectissimè, quantum ad essentiam donorum; quia tunc homo totaliter Deo subditus, Spiritus sancti motionem perfectissimè sequetur. Habebunt etiam omnia dona actus suos in patria circa ea quæ pertinent ad vitam contemplativam, quæ est vita beata. Unde Ambrosius lib. 1. de Spiritu sancto cap. 20. *Civitas Dei illa Hierusalem cælestis, non meatu alicujus suavis terrestris alluitur; sed ex vita fonte procedens Spiritus sanctus, cujus nos brevi satiamur hanstu, in illis cælestibus spiritibus redundantiis videtur affluere, pleno septem virtutum spiritalium fervens meatu.*

13. Inferes sextò, dona Spiritus sancti esse quidem inferiora virtutibus theologis, sed superiora virtutibus moralibus, sive infusis, sive acquisitis.

Prima pars hujus corollarij patet: Nam virtutes theologicæ conjungunt nos ultimo fini, dona verò deserviunt ad movendum nos ad ultimum finem, juxta illud Psalmi 142. *Spiritus tuus bonus deducet me in viam rectam*: Ergo virtutes theologicæ omnibus donis præferendæ sunt.

19. Secunda etiam pars non est minus evidens: Homo enim per virtutes morales acquisitas disponitur ut facile & connaturaliter moveatur à ratione; per infusas, ut moveatur à lumine fidei & gratiæ; per dona verò disponitur ut connaturaliter moveatur à Spiritu Sancto: *Manifestum est autem* (inquit S. Doctor hic art. 8.) *quod ad altiore motorem oportet majori perfectione mobile esse dispositum*: Ergo dona perfectiora sunt virtutibus moralibus, sive infusis, sive acquisitis.

24. Confirmatur: Virtutes morales acquisitæ respiciunt suum objectum ut dirigibile per regulas prudentiæ acquisitæ; infusæ illud attingunt ut dirigibile per regulas prudentiæ infusæ, mo-

Tom. III.

A do communi & ordinario, dona verò illud respiciunt ut dirigibile modo altiori, nempe per quandam specialem motionem & instinctum Spiritus sancti: Ergo illa superiora & perfectiora sunt virtutibus moralibus, sive infusis, sive acquisitis.

ARTICVLVS II.

De donis Spiritus sancti in particulari.

SEPTEM dari Spiritus sancti dona, communis est Patrum & Theologorum consensus: & colligitur ex Scriptura Isaïæ 11. ubi septem recensentur, his verbis: *Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet, & requiescet super eum spiritus Domini: Spiritus sapientiæ & intellectus, Spiritus consilii & fortitudinis, Spiritus scientiæ & pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini.*

Ratio verò assignatur à D. Thoma hic art. 4. Quot enim sunt operationes potentiarum, quæ sunt principia humanorum actuum, tot sunt dona Spiritus sancti: Sed septem sunt operationes potentiarum, quæ sunt principia humanorum actuum: Ergo septem sunt dona Spiritus sancti. Major probatur: quia dona Spiritus sancti sunt quidam habitus perficientes hominem ad hoc ut promptè sequatur instinctum ipsius Spiritus sancti; sicut virtutes morales perficiunt vires appetitivas ad hoc ut obediant rationi: unde sicut morales virtutes sunt secundum numerum operationum, in quibus virtutes appetitivæ moventur à ratione; ita dona tot sunt, quot operationes potentiarum quæ sunt aptæ moveri à Deo. Minor etiam suadet: Nam vis quæ est principium humanorum actuum duplex est, scilicet ratio, & appetitus; ratio etiam est duplex, nimirum speculativa & practica; & sic est triplex principium humanorum actuum, nempe ratio speculativa, ratio practica, & appetitus: operatio verò intellectus, tum speculativi, tum practici, duplex est, scilicet apprehensio veritatis, & judicium de veritate: similiter appetitus duplicem habet operationem, unam per quam se habet ad ea quæ sunt ad alterum, aliam verò per quam se habet ad ea quæ sunt ad se; & hæc sunt duo, scilicet pericula & delectabilia: unde septem sunt operationes harum potentiarum. In primis intellectus speculativus apprehendit veritatem; & hæc operatio perficitur per donum intellectus: secundò judicat de veritate apprehensa; & hæc perficitur per donum sapientiæ. Similiter intellectus practicus primò apprehendit veritatem; & hæc apprehensio fit per donum scientiæ: secundò judicat de veritate apprehensa; & hæc perficitur per donum consilii. Appetitus verò in his quæ sunt ad alterum perficitur per donum pietatis; in his autem quæ sunt ad se, primò in timore periculorum perficitur per donum fortitudinis; secundò in concupiscentia delectabilium perficitur per donum timoris, secundum illud Proverb. 6. *In timore Domini declinat omnis à malo*: & istud Psal. 118. *Confite timore tuo carnes meas, à judiciis enim tuis timui*. Quasi diceret (inquit Glossa) da mihi castum timorem, scilicet filialem, quo omnia carnalia desideria configantur. Ergo septem sunt dona Spiritus sancti, nempe donum in-

xy

tellectus, donum sapientiae, donum scientiae, donum consilii, donum pietatis, donum fortitudinis, & donum timoris. Quae figurantur per septem oculos super lapidem unum, de quibus fit mentio Zachariae 3, per septem lucernas, de quibus dicitur Exodi 25. *Facies lucernas septem; & pones eas super candelabrum*: per septem stellas in dextera Christi, quas vidit D. Joannes Apocal. 1. per septem lampades ardentes ante thronum, de quibus Apocal. 4. & denique per septem crines, in quibus fortitudo Sanfonis posita erat, ut habetur Judicum 16.

26. Hac septem dona sunt contra septem mala, quae enumerat Gregorius Magnus super illud Job 1. *Ventus vehemens irruit à regione deserti* &c. his verbis: *Spiritus qui mentem ante omnia prudentiam, temperantiam, fortitudinem & iustitiam format, eandem contra singula tentamenta septem virtutibus instruit. Contra stultitiam sapientiam; contra hebetudinem intellectus; contra precipitationem consilio; contra timorem fortitudinem; contra ignorantiam scientiam; contra duritiam pietate; contra superbiam timore.*

27. Donum intellectus ita nuncupatur, quia correspondet habitui principiorum, & habet proportionem cum ipso; proprium enim officium illius est acuire intellectum ad penetrandas res fidei, nedum simpliciter apprehensione, sed etiam quodam iudicio discretivo, & sine admixtione errorum: in quo differt à donis sapientiae, & scientiae, quae habent iudicare de rebus supernaturalibus, modo quodam resolutivo, per suas causas, vel effectus; sapientia quidem per causas supremas, nempe per intimam unionem ad Deum; scientia verò per causas inferiores: in quo etiam differunt à fide, quae fertur in res divinas & supernaturales sub praecisa ratione formali divinae revelationis. Sed ut clarius adhuc horum donorum, tum inter se, tum à fide distinctio percipiatur:

28. Supponenda est doctrina quam tradit S. Thomas 2. 2. qu. 45. art. 2. ubi docet, dupliciter aliquem posse habere cognitionem, & iudicium ferre de aliqua re; uno modo per inquisitionem seu studium; alio modo per experientiam, & quasi connaturalitatem ad rem illam: sicut de castitate aliter iudicat Philosophus ex disciplina Ethica, & disputatione de virtutibus; aliter temperans & castus, ex connaturalitate ad ipsam continentiam & castitatem: unde de supernaturalibus & divinis possumus habere cognitionem & iudicium, vel ex studio & disputatione circa res illas, sive ex praecisa illustratione veritatis, vel ex quadam connaturalitate & affectu, ac veluti gustu & experientia divinorum. Donum verò intellectus non acuit nec perficit mentem ad penetrandas veritates divinas & supernaturales, quasi ex studio & disputatione, & quasi metaphysicè, sed ex connaturalitate quadam & unione ad divina, & mysticè, seu per quandam experientiam & gustum divinorum, ex speciali unione cum Deo perceptum. Similiter sapientia iudicat de supernaturalibus per causas altissimas, ut cognitio huiusmodi experientia & gustu divinorum; & scientia per causas inferiores & humanas, ut eadem etiam ratione manifestatas. Ex quibus clarè constat horum donorum distinctio, tum inter se, tum à fide, quae non fertur in res divinas, ut cogni-

tas huiusmodi experientia & gustu divinorum, sed lumine revelationis obscura. A dono autem consilii differunt, quia istud hominem ad ea quae agenda sunt dirigit, non ex rationibus humanis, sed divinis, non praecise ut cognitio à fide vel prophetia, quae possunt esse in peccatore, sed ex affectu & experientia intima divinorum, ex qua homo iustus docetur & inspiratur à Deo de necessariis ad salutem, etiam cum discursu & interdum collatione aliorum; hoc enim totum inspiratur à Deo: unde proprium officium huius doni est praecipere agenda necessaria ad salutem, ex vi affectus experimentalis, & quasi gustus divinorum, ac proinde praeter regulas communes.

De hoc dono eleganter differit Gregorius Magnus 1. Moral. cap. 14. ubi haec scribit: *Vnusquisque electorum adhuc in mundo positus, mente tamen extra Deum surgit, & arumnam exilii quam tolerat, deplorat, & ad sublimem patriam inaccessibilibus se amoris stimulis excitat: unde invenit salubre consilium, temporale hoc despicere quod percurrit; & quo magis crescit consilii scientia, ut peritura deserat, eo augetur dolor, quod necdum ad mansura sive aeterna contingat. Et ideo solerit consilio infigit mentem, & cautè se in omni actione circumspectando considerat. Et ne ex re qua agitur, repentinus finis adversus surripiat, hunc prius mollior posito pede cogitationis palpat, & pensat, ne in his quae agenda sunt precipitatio impellat; ne prava per concupiscentiam aperio bello superent; ne recha per inanem gloriam insidiando supplantent. Et mens electi cuiuslibet, quo magis per consilium vivere nititur, ex angustis itineris dolore faigatur.*

Quoad dona quae pertinent ad appetitum, donum pietatis exhibet Deo cultum per instinctum Spiritus sancti in casibus extraordinariis, in quibus talis cultus à prudentia acquisita, vel insula regulari nequit; ut si quis ex speciali instinctu in oratione permaneat, eamque continet usque ad mortem, hoc enim non dicitur prudentia: vel si Deum oret, ut pro defensione & conservatione Reipublicae miracula faciat, illa oratio non erit actus religionis, sed doni pietatis.

Differt etiam donum pietatis à religione, in eo quod religio respicit cultum Deo exhibendum, ut primo rerum omnium principio, & supremo Domino, danti esse & conservanti omnibus rebus creatis: at verò donum pietatis inclinatur ad exhibendum cultum Deo; secundum praecise quod in se magnus est, sive bona, sive mala nobis faciat, & cum quadam quasi nuditate & annihilatione omnium, ad ipsum solum attendendo, & ad infinitam ejus magnitudinem, juxta illud Prophetam Psal. 33. *Magnificate Dominum mecum, & exaltemus nomen ejus in idipsum*: hoc est, non propter ea quae nobis tribuit, nec juxta mensuram beneficiorum quae ab eo recepimus, ipsum colamus, sed propter ipsum & infinitam ejus magnitudinem. Unde D. Thomas in 3. dist. 34. qu. 3. art. 2. quaestione. 1. ad 1. in hoc distinguit pietatis donum à pietate virtute, quae reddit cultum Deo, & est ipsa religio, quod pietas, ut est virtus, accipit aliquid humanum pro mensura, scilicet beneficium à Deo acceptum, ratione cuius est debitor ei; sed pietas quae est donum, accipit in hoc aliquid divinum pro mensura, ut scilicet Deo honorem impendat, non quia sit ei debitor, sed quia Deus honore di-

gnus est, per quem modum etiam ipse Deus sibi A honori est.

Diversa illa motiva colendi Deum, aperte in Scriptura declarantur: Nam Apocal. 4. dicitur: *Dignus es Domine Deus nosse accipere gloriam, & honorem, & virtutem, quia tu creasti omnia:* Ecce motivum religionis honorantis Deum, quia creavit nos, & est author naturæ. Et rursus cap. 11. *Dignus es Domine accipere librum, & aperire signacula ejus, quoniam occisus es, & redemisti nos Deo in sanguine tuo, & fecisti nos Deo nostra regnum & sacerdotes.* Ubi etiam virtus religionis ad Deum laudandum & colendum incitatur ex beneficio supernaturali redemptionis, & quia nos facti sumus regnum Dei per gratiam. At verò donum pietatis, relictis his B omnibus motivis beneficiorum Dei, gratias agit Deo, & colit ipsum, quia in se magnus & pius est, ut eum ibidem cap. 11. dicitur: *Gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens, qui es, & qui eras, & qui venturus es, quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnavisti.* Et iterum cap. 15. *Quis non timebit te Domine, & magnificabit nomen tuum, quia solus pius es?* Et Ecclesia canit in hymno Angelico: *Gratias agimus tibi, propter magnam gloriam tuam.* Ubi cultus & gratiarum actio non redditur Deo, propter hæc aut illa beneficia nobis collata, sed quia in se pius est, & propter gloriam suam quam habet, & quia accepit virtutem & magnitudinem, & regnavit.

Donum fortitudinis firmat animum contra pericula, præcipue mortis, & inclinat ad ea subeunda, præter regulas prudentiæ, & modo quodam superhumano: modus enim agendi hominis, per virtutem insulam elevati, est cum quadam adhuc infirmitate & trepidatione subite terribilia, & secundum dictamen prudentiæ, vel naturalis, vel insulæ: at verò donum fortitudinis firmat omnino hominem, & ab eo omnem infirmitatem & trepidationem depellit, & suprà regulas communes prudentiæ, ad subeunda terribilia inclinat. Hoc dono roboratus Apostolus exclamabat: *Omnia possum in eo qui me confortat.* Et Propheta Regius Psal. 17. dicebat: *In Deo meo transgrediar murum: id est (ut interpretatur D. Thomas in 3. dist. 34. qu. 3. art. 1. questiu. 1.) Omne quod potest infirmitati humana obviare, hoc enim nomine muri intelligitur.* Eodem dono confortatus Jonathas, cum solo armigero aggressus est totum exercitum hostium: & Sanson ita rupit vincula quibus ligatus erat, sicut tela araneorum. Unde de illo Judicum 5. dicitur: *Irruit super eum Spiritus Domini, & sicut solent ad odorem ignis lina consumi, ita vincula quibus ligatus erat, dissipata sunt & soluta.* Denique ipse Christus, qui imminente passione suâ, ad ostensionem infirmitatis naturæ quam susceperat, trepidavit & timuit in orto Olivarum, statim rediit ex dono fortitudinis in suam soliditatem & securitatem, & ut loquitur Leo E Papa serm. 8. de Passione: *Depulsâ trepidatione infirmitatis, & confirmatâ magnanimitate virtutis, rediit in sententiam suæ dispositionis æternæ.*

Ultimum Spiritus sancti donum dicitur donum timoris, quod (ut docet S. Thom. 3. p. qu. 7. art. 6.) duplicem habet actum: alterum primum, qui est subjectio reverentialis ad Deum, ob divinam eminentiam, non inspectam absolute (nam revereri Deum absolute consideratum, ad humilitatem, vel ad pietatem pertinet)

Tom. III.

sed ut potentem infligere malum, saltem ipsum non esse, reducendo nempe ad nihilum: alterum secundarium, qui est refugere malum culpæ possibile, aut pœnæ propter culpam. Primus actus fuit in Christo, & remanet in Beatis. Unde dicitur Job 26. *Columnæ cæli pavent & contremiscunt ad nutum ejus:* ubi per columnas cæli intelliguntur Angeli beati, ut explicat Gregorius Magnus 17. moral. cap. 1. his verbis: *Columnæ cæli contremiscunt ad nutum ejus: ipsa enim Virtutes cælestium, quæ Deum sine cessatione conspiciunt, in ipsa contemplatione contremiscunt. Sed idem tremor ne eis pœnalis sit, non timoris est, sed admirationis, quia scilicet admirantur Deum, ut supra se existentem, & in eis incomprehensibilem.* An verò actus secundarius hujus doni, in Christo, & in Beatis reperiri possit, dicemus in tractatu de Incarnatione, ubi etiam fufius de illo disseremus.

Quæstione 69. agit S. Thomas de quibusdam actibus donorum, quibus ex instinctu & motione speciali Spiritus sancti ad vitam æternam accedimus, juxta illud Psal. 142. *Spiritus tuus bonus deducet me in viam rectam:* unde illæ donorum operationes, simpliciter Beatitudines appellantur, vel quia ad beatitudinem faciunt pervenire, vel quia sunt veluti quedam participationes & inchoationes futuræ beatitudinis. Illæ verò octo enumerantur Matth. 5. ex quibus quatuor pertinent ad exclusionem & remotionem falsæ beatitudinis, nempe paupertas spiritus, quæ amorem inordinatum divitiarum remouet; mansuetudo, quæ inordinatas passiones irascibilis excludit; iustus & fletus, qui remouet inordinatas passiones delectationis & gaudij; & patientia in persecutionibus, quæ remouet favorem & applausum humanum, ut ait D. Thomas qu. citatâ art. 3. ad 6. Aliæ verò quatuor pertinent ad dispositionem & tendentiam ad veram & æternam beatitudinem: nam ad eam disponimur & tendimus per ardens illius desiderium, quod fames & sitis iustitiæ appellatur; per opera misericordiæ, quæ erga proximum exercemus; per cordis munditiam, quæ ad contemplationem & claram Dei visionem disponit, unde ab Augustino Deus, *purificata mentis intelligentia*, appellatur; & demum per pacem & concordiam cum proximo, quæ est perfectissimum iustitiæ & charitatis opus.

Quæres primò, quomodo si sunt tantum septem dona, ponuntur octo beatitudines, quæ ut diximus, sunt aliquæ donorum operationes?

Respondeo cum S. Thoma qu. citatâ art. 3. ad 5. octavam beatitudinem pertinere ad septem præcedentes, quasi confirmationem & manifestationem earum; continet enim quandam firmitatem animi, ne propter humanas persecutiones recedat ab his quæ per alias septem beatitudines & septem dona fiunt, unde illa per omnia dona versatur.

Quæres secundò, quare Lucas enumerat solum quatuor beatitudines, Matthæus verò octo?

Respondeo cum eodem S. Doctore in resp. ad 6. Lucam solum enumerasse illas beatitudines, quas Christus recensuit in sermone quem habuit ad turbas, descendendo de monte, ut expressè habetur Lucæ 6. Christus verò in eo sermone idè solum quatuor beatitudines enumeravit, quia cum turbis loqueretur, noluit nisi illa tantum eis proponere, quæ remouent falsam beatitudinem, quam plures, præsertim è vulgo, po-

Y y ij

Disp. 2.
cap. 1.

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

nunt in bonis hujus saeculi; & sic solum numeravit paupertatem spiritus, remouentem amorem inordinatum diuitiarum; esuriam seu laborem, carnis delicias excludentem; fletum oppositum vanæ & mundanæ lætitiæ; & odium seu persecutionem hominum, oppositam favori & applausui. Matthæus verò recensuit illas beatitudines quas Christus numeravit in sermone habito ad Discipulos, in quo alias quatuor beatitudines, quæ pertinent ad dispositionem, & tendentiam ad veram & æternam beatitudinem, addidit; quia cum Discipuli essent perfectiores, melius erant dispositi ad illas beatitudines percipiendas & exercendas, quam turbæ.

38. **Q**uestione 70. S. Thomas disserit de quibusdam perfectionibus procedentibus ex motione Spiritus sancti, quibus mens humana bene disponitur, quæ fructus Spiritus sancti appellari solent: *Fructus enim* (ut ait idem S. Doctor super cap. 5. epistolæ ad Galatas lect. 6.) *duo imponat, scilicet quod sit ultimum producentis, sicut ultimum quod producitur ab arbore est fructus ejus, & quod sit suave, sive delectabile; Cantic. 2. fructus ejus dulcis gutturi meo. Sic ergo opera virtutum & Spiritus sunt quid ultimum in nobis: nam Spiritus Sanctus est in nobis per gratiam, per quam acquirimus habitum virtutum, & ex hoc potentes sumus operari secundum virtutem. Sicut etiam delectabilia, & fructuosa, Roman. 6. habetis fructum vestrum in sanctificatione, id est in operibus sanctificationis, & ideo dicuntur fructus. Dicuntur etiam flores respectu beatitudinis, quia sicut ex floribus accipitur spes fructus, ita ex operibus virtutum habetur spes vite æternæ, & beatitudinis. Et sicut in flore est quadam inchoatio fructus, ita in operibus virtutum est quadam inchoatio beatitudinis, quæ tunc erit quando cognitio & charitas perficiantur. Hæc S. Thomas.*

39. **P**orro fructus illi duodecim enumerantur ab Apostolo ad Galat. 5. his verbis: *Fructus autem spiritus est charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, modestia, continentia, castitas*: quæ ut ait S. Thomas qu. citatâ art. 3. significantur per duodecim fructus, de quibus dicitur Apocal. ultimo: *Ex utraque parte fluminis lignum vite, afferens fructus duodecim.*

40. **E**gregiam etiam ibidem divisionis hujus assignat rationem, seu congruentiam, quæ sic breviter potest proponi. Fructus sunt perfectio-

nes, quibus mens humana bene disponitur, procedentes ex motione Spiritus sancti: Sed perfectiones illæ sunt duodecim: Ergo & Spiritus sancti fructus. Major patet, Minor probatur. Perfectio mentis humanæ consistit in tribus: primò ut sit perfectè disposita secundum seipsam; secundò ut sit bene ordinata ad ea quæ sunt infra seipsam. Secundum seipsam est bene ordinata mens humana, quando bene se habet in bonis & in malis: in bonis autem bene se habet mens humana per amorem, qui est prima affectio, & omnium affectionum radix; & ideo primus fructus Spiritus sancti ponitur charitas: ad amorem necessariò sequitur gaudium, quod est secundus fructus: ad gaudium pax, per quam conservatur gaudium, tum à conturbantibus exterioribus, tum ab interioribus, quatenus quietat desiderium in bono amato; & hic est tertius fructus: in malis verò bene se habet mens quantum ad duo; primò ut non perturbetur per imminentiã malorum; secundò ut non turbetur per dilationem bonorum: primum fit per patientiam, quæ est quartus fructus; secundum per longanimitatem, quæ quintum locum obtinet.

Ad id verò quod est juxta hominem, scilicet proximum, bene se habet mens humana quantum ad quatuor. Primò quantum ad voluntatem bene faciendi; & ad hoc ponitur bonitas, quæ est sextus fructus. Secundò quantum ad beneficentiæ executionem, & ad hoc ponitur benignitas, quæ est septimus. Tertio quantum ad hoc ut æquanimiter tolerentur mala ab aliis illata; & ad hoc ponitur mansuetudo, quæ cohibet iras, & est octavus Spiritus sancti fructus. Quarto quantum ad hoc ut non nocemus proximis per fraudem, sive dolum; & ad hoc pertinet fides, seu fidelitas, & est nonus fructus.

Circa verò ea quæ sunt infra mentem, quæ sunt actiones exteriores, & interiores passionis sensus, bene se habet mens humana, primò quantum ad actiones exteriores, per hoc quod in omnibus dictis & factis modum observer; & hoc pertinet ad modestiam, quæ est decimus fructus: secundò quantum ad interiores concupiscentias bene se habet, refrænando illicitas per castitatem, & licitas per continentiam, & hæc sunt duo ultimi Spiritus sancti fructus.

